

Гура С.М.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АЕРОПОРТІВ

У статті досліджується пошук нових інструментів оптимізації фінансових ресурсів у забезпеченні діяльності аеропортів. Вони мають свої позитивні та негативні сторони. У даній статті оцінюються суть і негативні аспекти фінансового забезпечення діяльності аеропортів та теоретичному рівні, які полягають в першу чергу в ефекті корумпованості органів державної влади та в ухиленні від оподаткування}. Для аеропорту фінансові ресурси є головним показником, який показує на скільки воно успішно здійснює своє діяльність. При своєчасному аналізі фінансових ресурсів, аеропорт може проаналізувати хід своєї діяльності побачити помилки які воно припустило у використанні цих ресурсів, та виправити їх.

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансове забезпечення, фінансова діяльність аеропортів.

В статье исследуется поиск новых инструментов оптимизации финансовых ресурсов в обеспечении деятельности аэропортов. Они имеют свои положительные и отрицательные стороны. В данной статье оцениваются суть и негативные аспекты финансового обеспечения деятельности аэропортов и теоретически, заключающиеся в первую очередь в эффекте коррумпированности органов государственной власти и в уклонении от налогообложения. Для аэропорта финансовые ресурсы являются главным показателем, который показывает, насколько оно успешно осуществляет свою деятельность. При своевременном анализе финансовых ресурсов, аэропорт может проанализировать ход своей деятельности, увидеть ошибки которые оно представило в использовании этих ресурсов, и исправить их.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, финансовое обеспечение, финансовая деятельность аэропортов.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. З переходом на ринкові основи господарювання надзвичайно зростає не тільки роль керівників аеропортів, членів правлінь акціонерних компаній, але і фінансових служб, що мали другорядну роль в умовах застосування адміністративно-командних методів управління у них. Пошук фінансових джерел розвитку аеропортів, напрямки найбільш ефективного інвестування фінансових ресурсів, операції з цінними паперами й інші питання фінансового менеджменту стають основними для фінансових служб аеропортів в умовах ринкової економіки [15, с. 38]. Суть фінансового менеджменту полягає: в

такій організації керування фінансами з боку відповідних служб аеропорту, що дозволяє залучати додаткові фінансові ресурси на самих вигідних умовах, інвестувати їх з найбільшим ефектом, здійснювати прибуткові операції на фінансовому ринку, купуючи і перепродуючи цінні папери. Досягнення успіху в області фінансового менеджменту багато в чому залежить від такого поведіння працівників фінансових служб аеропорту, при якому головними стають ініціатива, пошук нетрадиційних рішень, масштабність операцій і виправданий ризик, ділова хватка.

Постановка проблеми. Матеріальним носієм фінансових відносин в аеро-

порту виступають фінансові ресурси. Це виділяє фінанси із сукупності економічних категорій. Фінанси як сукупність економічних відносин знаходять своє конкретне вираження у фінансових ресурсах, переважною формою руху яких є фонди [2, с. 90-96].

Невирішені раніше проблеми. В економічній науковій літературі існують різні думки щодо визначення фінансових ресурсів, їх змісту та ролі у відтворювальному процесі. Багато визначень, що подаються в словниках та науковій літературі не відповідають сутності фінансових ресурсів або розкривають її не повністю.

Мета цієї статті полягає в спробі виявлення нових інструментів управління фінансовими ресурсами у забезпеченні діяльності аеропортів.

Основна частина. Кожне підприємство являється елементом економічної системи, взаємодіє з партнерами по бізнесу, бюджетами різних рівнів, власниками капіталу і іншими суб'єктами. Фінансові відносини з суб'єктами ринку виникають в процесі формування і використання власних і залучених фінансових ресурсів для забезпечення виробничо-господарської діяльності, здійснення соціальної політики. Управління фінансами фірм – це спеціальний розділ менеджменту, що охоплює систему принципів, методів і прийомів регулювання фінансових ресурсів, що забезпечують досягнення тактичних і стратегічних цілей фірми [5, с. 96-104].

Об'єктом управління є фінансові (грошові) ресурси, в тому числі їх розміри, джерела формування, відносини, що виникають в процесі формування і використання. Результати управління проявляються в грошових потоках (величині і строках), що протікають між підприємством і бюджетами, власниками капіталу, партнерами по бізнесу і іншими суб'єктами. Управляюча підсистема (структура органів управління фінансами підприємства) аналізує інформацію про стан фінансів, розробляє фінансові плани і прогнози з вра-

хуванням стратегічних цілей фірми і стану зовнішнього середовища.

Основу інформаційного забезпечення системи фінансового управління складає інформація фінансовою характеру. Вона включає;

- бухгалтерську звітність;
- оперативну звітність фінансових служб підприємства;
- повідомлення фінансових органів;
- інформацію банківської системи;
- інструментами фінансового управління служать рішення по використанню фінансових ресурсів (сплата податків, придбання матеріальних цінностей, цінних паперів, інвестування тощо).

Природною умовою функціонування підприємства виступає обмеженість фінансових ресурсів по відношенню до можливості їх використання. Власний капітал підприємства складається з внесків засновників, накопичених підприємством масних коштів, в тому числі резервного фонду і коштів цільового фінансування, що надійшли в вигляді асигнувань, дотацій, внесків, пожертв. Формування статутного капіталу може супроводжуватися отриманням додаткового доходу при первинному розміщенні акції по пінам, що перевищують номінал (емісійний дохід).

Накопичуваний ТОВ власний капітал має три джерела. Основний прибуток від виробничої та господарської діяльності. Він накопичується в вигляді резервного капіталу, нерозподіленого прибутку минулого і звітних періодів і фондів накопичення Друге джерело – амортизаційні відрахування. Амортизаційні відрахування являються одним з джерел формування фондів накопичення. Третє джерело – збільшення вартості основного капіталу підприємства три переоцінці основних фондів. Причина його виникнення – інфляція [7, с. 87-96].

Резервний фонд створюється підприємством за рахунок прибутку для покриття збитків підприємства, а також для погашення облігацій і викупу власних акцій в випадку відсутності інших коштів. Для інших цілей резервний

фонд не може бути використаним. Фонд накопичення створюється за рахунок прибутку, амортизаційних відрахувань і коштів від реалізації основних фондів. Його мета – придбання нового основного і оборотного капіталу. Додатковий капітал формується при переоцінці основних фондів. Залучений капітал формується за рахунок довгострокових кредитів банків і емісії облігацій.

Фінансовий капітал підприємства являється одним з джерел покриття потреб підприємства в фінансових ресурсах. Інші джерела покривають короткострокові потреби підприємства. Вони також можуть бути як власними так і залученими. Власні кошти підприємства для покриття короткострокових потреб складають виручка від реалізації та позареалізаційні доходи, стійкі пасиви, виручка від реалізації майна. В складі виручки найбільше значення по відношенню напрямків використання мають прибуток і амортизаційні відрахування. Свобода використання інших коштів обмежена нормативними актами по нарахуванню податків, виплаті заробітної плати, оплаті рахунків тощо.

Крім коштів від виробничої (операційної) діяльності, джерелами власних фінансових ресурсів являються також кошти від фінансової діяльності. Частина цих коштів створює фінансовий капітал, інша частина (дивіденди і проценти по цінним паперам інших підприємств, держави, страхова винагорода, надходження з валютних рахунків при падінні курсу гривні тощо). Може використовуватися як джерело коштів короткостроковою призначення. Основними видами залучених коштів короткострокового призначення для підприємств України являються короткострокові кредити банків і інших кредитних організацій і комерційні кредити, оформлені в вигляді простих векселів [6, с. 93].

Фінансові рішення охоплюють короткострокову і довгострокову перспективи функціонування підприємства. Вони призводять до певних

змін в доходності і ризику інвестицій в підприємство, тобто змінюється конкурентоспроможність підприємства. Підвищення доходності чи зниження ризику збільшують пропозицію фінансових ресурсів, покращують умови їх надання. Очікування (прогноз) погіршення фінансових показників (доходності чи ризику), навпаки, знижують конкурентоспроможність підприємства. Фінансові рішення, що приймаються менеджерами, прийнято називати інструментами фінансового регулювання чи фінансовими інструментами. В самому загальному вигляді фінансовий інструмент – це контракт (договір) по якому виходить збільшення фінансових активів чи фінансових зобов'язань. Фінансові активи – це грошові кошти, контрактне право на отримання від іншого підприємства фінансових активів, акцій іншого підприємства. Фінансові зобов'язання – це контрактні зобов'язання виплатити грошові кошти чи надати інший вид фінансових активів іншому підприємству. Всі фінансові інструменти можуть бути поділені на при основні категорії: грошові кошти (в касі, на валютному та депозитному рахунках), кредитні інструменти (облігації, форвардні контракти, інші категорії договорів) і способи участі в статутному капіталі (акції, паї і інше). Управління фінансами аеропорту повинно проводитися різними методами фінансового управління. Це кредитування, оподаткування, страхування, лізинг, система фінансових санкцій, ціноутворення, система амортизаційних відрахувань тощо. Прийняття фінансових рішень завжди передбачає досягнення певного компромісу між вимогами доходності, надійності і ліквідності капіталу підприємства [1, с. 31-37].

Аеропорт не повинен вести свою діяльність так, щоб його чисті активи (різниця між валютою балансу і зобов'язаннями і збитками; становити менше статутного капіталу, тобто проїдати статутний капітал. Якщо по проходженні фінансового року (виключаючи перший» вартість

чистих активів товариства з обмеженою відповідальністю виявиться меншою статутного капіталу, то він повинен бути зменшеним. При цьому, якщо вік виявиться менше номінального розміру, то товариство належить ліквідації.

Всяке зменшення статутного капіталу збільшує ризик кредиторів, оскільки товариство відповідає по всім своїм зобов'язанням своїм майном, в тому числі статутним капіталом. Тому зменшення статутного капіталу ТОВ допускається тільки після сповіщення всіх його кредиторів. Останні мають право в цьому випадку вимагати дострокового виконання зобов'язань товариства (погашення заборгованості) і нанесення їм збитків через припинення партнерства в бізнесі [3, с. 96-104].

Прибуток являється основним джерелом власних коштів аеропорту. З позицій власника капіталу прибуток визначає доходність капіталу, тобто головну умову доцільності інвестування. Стейкий і високий прибуток підприємства – показник рівня менеджменту, кваліфікації, головна умова суспільного визнання і вигідних контрактів. Для партнерів по бізнесу високий прибуток підприємства – показник фінансової стабільності і низького ризику спільного бізнесу тощо.

Ціна товару впливає на об'єм продаж і тим самим здійснює подвійний вплив на прибуток: ріст цін збільшує прибуток від продажу одиниці продукції, але знижує об'єм продаж; пониження цін здійснює зворотній вплив на прибуток.

Позаоборотні активи – це частина активів аеропорту, яка має довгостроковий період функціонування. Позаоборотні активи складаються з основних фондів, нематеріальних активів, вкладів в незавершене капітальне будівництво, довгострокових фінансових вкладів в цінні папери і статутний капітал піший підприємств, інших позаоборотних активів. Найбільшою значною і вагомою частиною позаоборотних активів являються основні фонди.

Основні фонди враховуються в фінансовій документації (в балансі) по першопочатковій чи відновлювальній вартості за вирахуванням зносу. Першопочаткова вартість основних фондів являє собою суму фактичних затрат на будівництво, купівлю, транспортування, монтаж і наладку основних фондів в дійсних цінах. В зв'язку з інфляцією ціни на елементи основних фондів безперервно зростають. Першопочаткова вартість відхиляється від ринкової і під впливом зносу. Відхилення, викликані інфляцією, призвані видалити переоцінки основних фондів. Основним методом переоцінки основних фондів був перерахунок балансової вартості по коефіцієнтам, затвердженим державою. Іншим способом перерахунку стала експертна оцінка ринкової вартості елемента основних фондів по ціні заміщення [1, с. 82].

Переоцінка основних фондів здійснює суттєвий вплив на підсумки виробничо-фінансової діяльності аеропорту, так як призводить до зміни амортизаційних відрахувань і податкових платежів. Вплив на результати виробничо-фінансової діяльності підприємств може здійснюватися через нарахування амортизаційних відрахувань по активній частині основних фондів (робочі машини, обладнання, транспорт), може застосовувати, прискорена амортизація. Введення прискореної амортизації тягне за собою два головних наслідки. По перше ростуть витрати виробництва, знижується

Прибуток, але збільшується грошовий потік. Якщо зниження чистого прибутку є допустимим (не призводить до появи заборгованості перед бюджетом тощо), то прискорення амортизація вигідна. Не випадково в країні з стійкою ринковою економікою прискорену амортизацій) розглядають як податковий захист. По друге, підприємство отримує можливість збільшити темпи оновлення обладнання і за рахунок цього підвищити конкурентноздатність.

При розширенні виробництва і/чи при наявності інфляції аеропорту постійно потрібні додаткові фінансові ресурси. Недостатність оборотних засобів в першу чергу призводить до «вимивання» власних оборотних коштів чистого робочого капіталу. Чистий робочий капітал являється важливим показником фінансової стійкості аеропорту, її надійності як одержувача поточних кредитів. Наявність цього капіталу необхідна для підтримання стійкого фінансового стану. Власні оборотні засоби мають своїм джерелом лише власні кошти підприємства. Невідповідність необхідного наявного оборотного капіталу здійснює значний вплив на доходність фірми і рівень ризику партнерських відносин з нею. Задачі в області управління оборотним капіталом стоять так, щоб:

- забезпечити погребу в мобільних засобах, необхідних для такого сполучення доходності і ризику, яке найбільш повно відповідає стратегії підприємства;

- забезпечити раціональну структуру оборотного капіталу по його ліквідності;
- сформувати раціональну структуру джерел оборотного капіталу, в тому числі необхідний рівень власних коштів.

Система управління фінансовими відносинами, що виникають в процесі платіжного обороту повинна бути направлена на:

- прискорення контролю і відповідальності за своєчасність отримання товару і його оплати:

- прискорення оплати продукції і її надходження до споживача.

Це забезпечує прискорення обертання оборотній засобів постачальника і споживача, так як знижує дебіторську і кредиторську заборгованість.

Окремі види розрахунків аеропорту – використовуючи готівкові грошові кошти. До них відносяться виплати заробітної плати робітникам, закупка сировини у фізичних осіб, оплата співробітниками підприємства різного виду послуг тощо. Наявність грошей з касах обмежується. Повинні виключатися зустрічні перевезення грошей, тобто підприємства, що мають систематичну виручку в вигляді готівкових коштів, можуть використовувати «частину для витратних операцій. Задачі аеропорту в управлінні готівковими операціями полягають у тому, щоб по перше визначити оптимальний рівень лімітів готівки. Недостатність ліміту ускладнює виробничо-фінансову діяльність, надлишок означає недоотримання економічного прибутку. По друге проконтролювати обґрунтованість і доцільність готівкових операцій [8, с. 133].

Висновки. Як бачимо, управління фінансовими ресурси аеропорту -одна з головних ланок цілей формування стратегії розвитку аеропорту. Для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами аеропорту бажано, крім відомих вже методів управління фінансовими ресурсами, використовувати і нетрадиційні, такі як факторинг і приватне фінансування. З цього приводу, держава намагається контролювати фінансові ресурси, для цього вона розробила низку законів.

Для аеропорту фінансові ресурси є головним показником, який показує на скільки воно успішно здійснює свою діяльність. При своєчасному аналізі фінансових ресурсів, аеропорт може проаналізувати хід своєї діяльності, побачити помилки які воно припустило у використанні цих ресурсів, та виправити їх.

Список використаних джерел:

1. Tiebout, C.M., A pure theory of local expenditures / Journal of political Economy // 64, 1956. – Pp. 416-424.
- 2 Yilmaz. Serdar., The Impact of Fiscal Decentralization on Macroeconomic Performance // National Tax Association Proceedings of the Ninety-second annual conference, Atlanta, Georgia, 1999. – Pp. 251-260.

3. Сунцова О.О. Вплив рівня фіскальної децентралізації на ВВП та доходну частин місцевих бюджетів // Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал. – К.: Національна академія управління, 2002. – №2. – С. 32-36.
4. Jan K. Brueckner, Fiscal Decentralization in Developing Countries: The Effect of Local Corruption and Tax Evasion // *Annals of Economics and Finance*, #1, 2000. – Pp. 1-18.
5. Zhang, T and H.Zou, Fiscal decentralization, public spending and economic growth in China // *Journal of Public Economics*, #67, 1998. – Pp. 221-240.
6. Oates W.E., Fiscal decentralization and economic development // *National tax journal*, #46, 1993. – Pp. 237-243.
7. Бюджетний Кодекс України.
8. Brueckner J.K. Fiscal federalism and capital accumulation // *Journal of Economic Theory*, #1. 1999 – Pp. 205-224.
9. Balestra, Pierto, Fixed Effect Models and Fixed Coefficient Models // *The econometric of Panel Data*. Nederland's Academic Publishers, 1996 – Pp. 236-242.
10. Богачова О.В. Бюджетные механизмы в мировой практике развития депрессивных и отсталых регионов // *Вопросы экономики*, 1996, №6. – С. 100-112.
11. Сунцова О.О. Моделювання оптимальної структури доходів місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації// *Актуальні проблеми економіки*, 2004, №2(32). – С. 96-104.
12. Суниова О.О. Місцевий економічний розвиток: фінансовий аспект // *Наукові записки НаУКМА. Економічні студії*, 2005, том 44 – С. 71-75.
13. Eurostat. Європейська статистична комісія [Електронний ресурс] / ЄСК. – Режим доступу : <http://err.eurostat.ec.europa>.
14. Министерство финансов Российской Федерации [Електронний ресурс] РФ. – Режим доступу: <http://www.eeg.ru>.
15. IMF. Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс] / МВФ. – Режим доступу : <http://www.irmf.org>.
16. Angus Maddison's Historical Databases [Електронний ресурс] / А. Меддісон. – Режим доступу : <http://www.ggd.net/maddison>.
17. ОЕСР. Організація економічного співробітництва і розвитку [Електронний ресурс] / ОЕСР. – Режим доступу : <http://www.oecd.org>.
18. Completedatabases OECD StatExtracts [Електронний ресурс] / Completedatabases OECD StatExtracts. – Режим доступу : <http://stats.oecd.org>.
19. Statistical Analytic System (USA) [Електронний ресурс] / SAS. – Режим доступу : <http://www.sas.org>
20. Стиглиц Д. Ю. Глобализация: тревожные тенденции / Д. Стиглиц, Г. Широков (пер.с англ.). – М.: Национальный общественно-научный фонд, 2003. – 304 с.

Gura S.M.

THE THEORETICAL ASPECTS OF THE MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES IN SUPPORT OF THE AIRPORT

The article examines the search for new tools optimize financial resource sin support of the airport. They have the irprosandcons. This paper evaluated the nature and negative aspects of the financial support of the airport sand the theoretical level, which are primarily in the effect of corruption of public caught or sanitised tax vision. For airport financial resources is a major indicator that's ho* show it successfully perform sits activities. With time analysis of financial resources, the airport can analyse the course of their activities, seethe err or which it assumed in the use of resources, and fix them.

Tangible medium of financial relations at the airport are the financial resources. This highlights the finances of a set off economic categories. Finance as a set of economic

relations find their concrete expression of financial resources, the predominant form of motion which are funds. The financial resources of the airport – a cash income and revenues at the disposal of an entity and is designed to meet financial commitments, the costs of expanded reproduction and economic incentives for employees. Formation of financial resource sat the expense of their own and similar means of mobilizing resource sin the financial market and revenues from the financial and banking system in ordered distribution.

Tasks airport managing cash transactions are to firstly determine the optimal level of cash limits. Lack limit hampers industrial and financial activity, excess economic profit shortfall means. Secondly verify the validity and appropriateness of cash transactions.

Financial management of the airport – one of the main parts of the development strategy goals airport. To ensure effective financial management of the airport desirable addition to already known methods financial management, use and non-traditional, such as factoring and private funding. On this occasion, the government tries to control the financial resources for this purpose it has developed a number of laws.

Airport for financial resources is the main indicator that shows how much it successfully carries out its activities. With timely analysis of financial resources, the airport can analyze the course of its activities, sec the error which it assumed in the use of resources, and fix them.

Keywords: financial resources, financial support, financing of airports.